

28.1.2016

Vihapuhe ja vihainen puhe Punaisen Ristin sosiaalisen median kanavissa

Tämä on yleinen ohjeistus siihen, miten kohdata sosiaalisen median viha-ilmiöitä ja Punaista Ristiä kohtaan esitettyä kritiikkiä sekä asiattomuuksia. Tekstissä käsitellään sosiaalista mediaa lähinnä Facebook-kanavan kautta, mutta ohjeistus pätee pääosin myös muihin sosiaalisen median kanaviin.

Kun olet Punaisen Ristin osaston, piirien tai laitoksen sosiaalisen median kanavan päivittäjä eli moderaattori

Johdantona

- Punaisen Ristin osaston, piirien tai laitoksen sosiaalisen median kanavan päivittäjää kutsutaan moderaattoriksi. Moderaattor(e)ista olisi hyvä päättää yksikön virallisessa kokouksessa. Kuka tai ketkä vastaavat päivityksistä?
- Esimerkiksi paikallisosastojen Facebook-päivittäjät edustavat koko järjestöä julkisella ja valtakunnallisella kanavalla. Vaikka kohtaisit kritiikkiä ja asiattomuuksia, pysy vakaalla ja rauhallisella asialinjalla.

Miten toimia, jos törmäät kriittiseen palautteeseen, kysymyksiin tai virheelliseen tietoon?

- Vaikka järjestö on useimmille meistä henkilökohtaisesti tärkeä, ei asioita kannata ottaa henkilökohtaisesti. Puhu järjestön äänellä.
- Emme provosoidu. Korjaamme toki virheellisen tiedon, mutta kirjoitamme aina muita kunnioittavaan sävyyn, asialinjalla.
- Jos olet epävarma vastauksesta, voit etsiä aiheeseen aiemmin laatimaamme vastausta Punaisen Ristin valtakunnalliselta Facebook-sivulta <https://www.facebook.com/punainenristi>. Varsinkin jos kyse on jostain viimeaikaiseen tapahtumaan tai huhuun liittyvästä aiheesta, kysymykset ja vastauksemme löytyvät usein Facebook-sivumme uutisvirran kommenttiketjuista tai seuraajien sivulle tekemistä julkaisuista.
- Voit myös etsiä tietoa verkkosivuiltamme www.punainenristi.fi.
- Vaikka sosiaalinen media toimii reaaliajassa ja kysymykseen / kritiikkiin on hyvä vastata nopeasti, ei kannata kiirehtiä liikaa. Ensimmäinen mieleen tuleva vastaus ei usein ole se paras mahdollinen. Pidä mietintätauko. Voit myös vastata: "selvitämme asiaa" ja vastata päivän-parin päästä, jos selvittäminen vie aikaa.
- Hankalaan kysymykseen on hyvä myös pohtia vastausta useamman osastolaisen kanssa, tai kysyä asiaa piiriltä tai keskustoimistolta. Keskustoimiston Facebook-tiimiin saat kätevimmin yhteyden Facebook-yksityisviestillä, muistathan vain esitellä itsesi jos olet Punaisen Ristin toimija. Älä jää yksin ongelmallisen tilanteen kanssa.
- Lue laatimasi vastaus huolellisesti läpi ennen kuin julkaiset sen.

Mitä tehdä asiattomalle kommentille?

- Punaisen Ristin on järjestönä kestävä kovaakin kritiikkiä. Täysin asiatonta tekstiä, kuten esim. kiroilua tai rasistisia ilmauksia ei kuitenkaan tarvitse sivuille jättää tai niihin vastata.
- On usein tapauskohtaista mikä on asiatonta kommentointia ja mikä ei.
 - Osastolla tai piirillä on oikeus moderoida sosiaalisen median sivuaan / kanavaansa kuten parhaaksi näkevät. Sisältöä saa siis poistaa. Älä kuitenkaan poista sisältöä, joka ei riko Punaisen Ristin Facebook-sääntöjä. Säännöt löytyvät SPR:n valtakunnallisen Facebook-sivun Tietoja-osiosta ja verkkosivuilta:

28.1.2016

<https://www.punainenristi.fi/uutiset/20151005/suomen-punaisen-ristin-facebook-sivun-saannot>.

- Piilota / poista asiaton kommentti tai estä käyttäjä.
 - Voit hallinnoida käyttäjien kommentteja kommentin oikeassa ylälaudassa näkyvästä ruksista. Sivulle kirjoitettuja julkaisuja voi hallita julkaisun oikeasta ylälaudasta löytyvästä nuolesta.
 - *Piilotettuna* kommentti näkyy vain käyttäjälle itselleen sekä käyttäjän Facebook-kavereille. Käyttäjä itse ei suoraan havaitse kommenttinsa piilottamista.
 - *Poistetut* kommentit poistuvat näkyvistä kokonaan.
 - *Estetty käyttäjä* ei pysty enää kommentoimaan Facebook sivun julkaisuja tai lähettämään viestejä.
 - Nyrkkisääntönä keskustuimistossa käytämme, että mikäli käyttäjä on julkaisut kaksi asiattonta kommenttia, jotka on jouduttu piilottamaan tai poistamaan, kolmannen kohdalla käyttäjän voi estää.
 - Asiallista kommenttia ei kannata piilottaa tai poistaa. Usein kommenttiin vastaaminen voi olla oikea vaihtoehto, vaikka kyseessä olisikin asiallisuuden kannalta ns. rajatapaus. Tällöin vastauksessa voi myös ystävällisesti pyytää käyttäjältä asiallista kommentointia jatkossa.
- Hyvä työtapana on kopioida moderoitava kommentti itselle talteen ja kirjoittaa moderointitoimenpiteet perusteluineen sen oheen. Näin asiaan on helpompi palata, mikäli käyttäjä jälkeempään kysyy estosta, poistosta tai piilotuksesta.
- Mikäli epäilet, että julkaisu rikkoo lakia suojamerkin käytöstä, ota yhteys piiriin tai keskustuimistoon.
- Mikäli epäilet, että julkaisu tai kommentti rikkoo jotakin muuta lakia, katso liite 1.

Yksityishenkilönä sosiaalisessa mediassa

Miten toimia, jos törmäät kriittiseen palautteeseen, kysymyksiin tai virheelliseen tietoon omana sosiaalisen median profiilinesi?

- Rajanveto sosiaalisen median keskusteluissa voi olla hankalaa: milloin kommenttisi edustaa Punaista Ristiä, milloin omaa mielipidettäsi. On hienoa, jos lähdet esimerkiksi oikaisemaan järjestykseen liittyviä, selvästi väärää, käsityksiä ja huhuja. Oikean tiedon levittäminen on tärkeää. Etene kuitenkin harkiten, mikäli kommentoit järjestykseen liittyviä asioita ja sinut voidaan tulkita järjestyksen edustajaksi. Muista pieni mietintätauko ennen vastauksen tai kommentin julkaisua.
- Jos olet epävarma vastauksesta, voit etsiä aiheeseen aiemmin laatimaamme vastausta Punaisen Ristin valtakunnalliselta Facebook-sivulta <https://www.facebook.com/punainenristi>. Varsinkin jos kyse on jostain viimeaikaiseen tapahtumaan tai huhuun liittyvästä asiasta, samankaltaisia kysymyksiä ja vastauksiamme löytyy usein Facebook-sivumme uutisvirran kommenttiketjuista tai seuraajien sivulle tekemistä julkaisuista.
- Voit myös etsiä tietoa verkkosivuiltamme www.punainenristi.fi.
- Mikäli epäilet, että julkaisu tai kommentti rikkoo lakia, katso liite 1.

28.1.2016

Lisätietoa:
Seppo Kujanpää
verkkotuottaja
puhelin 020 7012226
seppo.kujanpaa@punainenristi.fi
tai yhteys keskustoimiston viestintäyksikköön
info@punainenristi.fi
<https://www.facebook.com/punainenristi>

Liite 1

Sosiaalisessa mediassa käytävä keskustelu rikoslain näkökulmasta

Alla on koottu yleisimpiä rikoksia, jotka voisivat tulla kyseeseen sosiaalisen median välityksellä.

Suoraan lainattujen lakipykälien alle on lisätty kommentteja ja/tai esimerkkejä.

On huomattava, että viranomaisten apuna ja heidän toimeksiannostaan toimiessamme käytämme julkista valtaa. Tällaisessa asemassa oleva joutuu kestämaan huomattavan paljon arvostelua, rajua kirjoittelua ja vihaista puhetta. Tästä aiheutuu ymmärrettävästi mielipahaa mutta juridiset keinot sen kitkemiseen ovat hyvin rajalliset. Ihan kaikkea ei tarvitse kuitenkaan sietää.

Sananvapaus (Perustuslaki 12 §)

”Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla.”

- Suomessa ei ole ennakkosensuuria, vaan laissa turvataan oikeus vastaanottaa viestejä kenenkään ennalta estämättä. Sananvapauden käyttämiseen voidaan kuitenkin puuttua jälkikäteen, jos julkaistu viesti osoittautuu lainvastaiseksi.
- Sananvapaus on perusoikeus, jota voidaan rajoittaa vain lain nojalla. Rajoituksia on tulkittava suppeasti.

Rikoslaissa kriminalisoidut teot, jotka voivat tulla kyseeseen sosiaalisessa mediassa:

Yksityiselämää, rauhaa ja kunniaa suojataan yksilötasolla. Järjestön kunniaa ei voi loukata.

Rikoslaissa ei erikseen mainita viharikoksia. Termi on kuitenkin vakiinnuttanut paikkansa puhekielessä. Viharikoksesta on perinteisesti puhuttu silloin, kun rikokseen ryhtyminen on johtunut rasistisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Rangaistuksen koventamisperusteina on laissa lueteltu mm. rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta. (RL 6:5§)

28.1.2016

Kiihottaminen kansanryhmää vastaan (Rikoslaki 11:10 §)

”Joka asettaa yleisön saataville tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella, on tuomittava kiihottamisesta kansanryhmää vastaan sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

- Lain sanamuoto edellyttää siis a) yleisön saataville tai keskuuteen asettamista/levittämistä, b) uhkausta, panettelua tai solvausta ja c) kohteena on kansanryhmä.

Julkinen kehottaminen rikokseen (Rikoslaki 17:1 §)

”Joka joukkotiedotusvälinettä käyttäen tai julkisesti väkijoukossa taikka yleisesti tietoon saatetussa kirjoituksessa tai muussa esityksessä kehottaa tai houkuttelee rikoksen tekemiseen siten, että kehoitus tai houkuttelu

1) aiheuttaa vaaran, että sellainen rikos tai sen rangaistava yritys tehdään, tai

2) muuten selvästi vaarantaa yleistä järjestystä tai turvallisuutta,

on tuomittava julkisesta kehottamisesta rikokseen sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

- Lain sanamuoto edellyttää siis a) joukkotiedotusvälinettä, julkista väkijoukkoa tai yleisesti tietoon saatettua kirjoitusta, b) kehoituksen tai houkuttelun rikoksen tekemiseen ja c) vaaran.

Viestintärauhan rikkominen (Rikoslaki 24:1 a §)

”Joka häirintätarkoituksessa toistuvasti lähettää viestejä tai soittaa toiselle siten, että teko on omiaan aiheuttamaan tälle huomattavaa häiriötä tai haittaa, on tuomittava viestintärauhan rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.”

- Lain sanamuoto edellyttää siis a) häirintätarkoitusta, b) toistuvia viestejä tai puheluita ja c) teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa häiriötä tai haittaa.

Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen (Rikoslaki 24:8 §)

”Joka oikeudettomasti

1) joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai

2) muuten toimittamalla lukuisten ihmisten saataville

esittää toisen yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, on tuomittava yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä sakkoon.

28.1.2016

Yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei pidetä sellaisen yksityiselämää koskevan tiedon, vihjauksen tai kuvan esittämistä politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivasta, joka voi vaikuttaa tämän toiminnan arviointiin mainitussa tehtävässä, jos esittäminen on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi.

Yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei myöskään pidetä yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitettyä ilmaisua, jos sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

- Tiedon levittämisen tulee siis olla a) oikeudetonta ja b) se tulee toimittaa joko joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai muuten lukuisten ihmisten saataville. Teon on lisäksi oltava omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa.
- Tätä sananvapauden rajoituspykälää on oikeuskäytännössä tulkittu suppeasti. Langettavia tuomioita on annettu pääasiassa joukkotiedotusvälineen käyttämisestä tiedon levittämisessä.

Kunnianloukkaus (Rikoslaki 24:9 §)

”Joka

1) esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, taikka

2) muuten kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla halventaa toista,

on tuomittava kunnianloukkauksesta sakkoon.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna kunnianloukkauksena ei pidetä arvostelua, joka kohdistuu toisen menettelyyn politiikassa, elinkeinoelämässä, julkisessa virassa tai tehtävässä, tieteessä, taiteessa taikka näihin rinnastettavassa julkisessa toiminnassa ja joka ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Kunnianloukkauksena ei myöskään pidetä yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitettyä ilmaisua, jos sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.”

- Tiedon tai vihjauksen on oltava a) valheellinen ja b) omiaan aiheuttamaan vahinkoa/kärsimystä tai c) muuten halventava.
- Laissa on erikseen täsmennetty, ettei kunnianloukkauksena pidetä arvostelua, joka kohdistuu toisen menettelyyn julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa julkisessa toiminnassa ja joka ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä. Pelkkä hyväksyttävyyden rajan ylittäminen ei siis riitä.
- Nettipoliisi Marko ”Fobba” Forss on todennut, ettei sosiaalisessa mediassa tapahtuvia kunnianloukkauksia juuri enää tutkita. Kuvaavaa on se, että vuonna 2013 poliisi kirjasi 5000 rikosilmoitusta kunnianloukkauksista. Näistä 1300 lähti syyttäjälle ja vain 150 ylitti syytekynnyksen. Marko Forssin pohdintaa kunnianloukkauksista osoitteessa:
<http://markofobbaforss.puheenvuoro.uusisuomi.fi/176235-kunnianloukkauksen-dekriminalisointi>

28.1.2016

Laiton uhkaus (Rikoslaki 25:7 §)

”Joka nostaa aseensa toista vastaan tai muulla tavoin uhkaa toista rikoksella sellaisissa olosuhteissa, että uhatulla on perusteltu syy omasta tai toisen puolesta pelätä henkilökohtaisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, laittomasta uhkauksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

- Uhataan rikoksella ja olosuhteet ovat sellaiset, että uhatulla on perusteltu syy pelätä

Vainoaminen (Rikoslaki 25:7 a §)

”Joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, vainoamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

- Oikeuskäytännössä rima on nostettu huomattavan korkealle. Aktiivinen yhteydenpito ja uhkailu eivät ole täyttäneet vainoamisen tunnusmerkkejä, jos kohteella ei ole ollut perusteltua syytä pelätä (esim. vainoajalla rikosrekisteri). Langettavan tuomion on saanut mm. henkilö, joka oli lähettänyt satoja viestejä päivässä entiselle puolisolleen.

Mitä tehdä, jos epäilet rikoksen tunnusmerkkien täyttyvän?

Mikäli koet, että jokin kirjoitus loukkaa tai uhkaa sinua henkilökohtaisesti, ilmoita asiasta välittömästi sivujen ylläpidolle. Voit myös kääntyä nettipoliisin puoleen.

http://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/poliisit_sosiaalisessa_mediassa

<http://www.poliisi.fi/nettipoliisi>

Esimerkkejä nettipoliisille esitetyistä kysymyksistä ja vastauksista:

Kysymys 1: Minua loukataan ja/tai uhkaillaan netissä, mitä minun pitäisi tehdä?

Vastaus: Ensisijaisesti tulee käyttää palvelun tarjoamia estolistoja ja ilmoittaa asiasta ylläpitoon. Mikäli häirintä kuitenkin jatkuu, voit olla yhteydessä nettipoliisiin. Kun ilmoitat asiasta, kerro lyhyesti mitä on tapahtunut ja kenen taholta. Merkitse selkeästi materiaaliin kohdat, mihin haluat nettipoliisin kiinnittävän huomiota ja ota mahdollisuuksien mukaan kuvakaappauksia tapauksesta. Lähetä myös suorat linkit osallisten profiileihin.

Kysymys 2: Facebookissa on sivusto, jossa on järkyttäviä kuvia ja asiattomia kommentteja. Onko tuollaisia laillista olla ja miten ne saa pois?

Vastaus: Ensisijaisesti asiattomasta materiaalista tulee ilmoittaa ylläpitoon ja vakavammissa tapauksissa poliisille. Usein tällaiset sivustot ovat perustettu provosoimistarkoituksessa ja niille halutaan mahdollisimman paljon huomiota. Sivustosta ei kannata tykätä, sitä ei kannata jakaa, eikä sinne kannata kommentoida, jotta sivusto ei saa ylläpitäjien haluamaa lisähuomiota.

Mikäli koet joutuneesi rikoksen kohteeksi, voit tehdä rikosilmoituksen sähköisesti osoitteessa:

https://www.poliisi.fi/rikokset/sahkoinen_rikosilmoitus

